

Vývoj insolvenčného práva na území Slovenska v období od vzniku prvej Československej republiky až do súčasnosti

Lucián Török

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Author

Mgr. JUDr. Lucián Török
Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta
lucian.torok@student.upjs.sk
ORCID 0009-0008-9770-5563

Cite

TÖRÖK, Lucián. Vývoj insolvenčného práva na území Slovenska v období od vzniku prvej Československej republiky až do súčasnosti. In *Historia et theoria iuris*, 2025, roč. 17, č. 2, s. 35 – 47.
DOI:
<https://doi.org/10.46282/hti.2025.17.2.1134>

Abstract:

TÖRÖK, Lucián: The development of insolvency law in the territory of Slovakia in the period from the establishment of the First Czechoslovak Republic to the present day.

Insolvency law is a stable part of the legal systems of countries with a market economy. This is also the case in the Slovak Republic. The specific historical development in the territory of present-day Slovakia is the period of the directive economy, but also the earlier legislation, which originated in Austria during the crisis period caused by the First World War. The paper examines the historical development of insolvency law in the territory of present-day Slovakia over a period of almost 100 years.

Keywords

development of insolvency law, bankruptcy, settlement, restructuring

ÚVOD

Insolvenčné právo je pevne ukotvené v krajinách s trhovou ekonomikou. Inak tomu nie je ani v prípade Slovenska. V súčasnej dobe je insolvenčné právo u nás pomerne rozšírené tak v povedomí odbornej ako aj laickej verejnosti, a to najmä vďaka novelizácii zákona o konkurze a reštrukturalizácii¹ účinného od roku 2017, kedy bol prepracovaný inštitút oddĺženia fyzických osôb.

Insolvenčné právo na našom území má však dlhovekú tradíciu a spočíva najmä v potrebe ochrany hospodárstva krajiny; a to obzvlášť vo sfére podnikania. Cieľom

¹ Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj ako „ZKR“).

príspevku je analýza historického vývoja insolvenčného práva na území Slovenska v období od vzniku prvej Československej republiky až do súčasnosti. Z dnešného pohľadu je znenie zákona č. 64/1931 Sb. z. a n., ktorým sa vydáva konkurzný, vyrovnací a odporovací poriadok (ďalej aj ako „zákon č. 64/1931 Sb. z. a n.“ alebo ako „zákon z roku 1931“), a ktorý má pôvod v predpisoch, ktoré boli prijaté v Rakúsku v krízovom období – počas prvej svetovej vojny; nadčasovo spracované, preto mu v príspevku venujeme väčšiu pozornosť. Ako príklad jeho nadčasovosti môžeme úvodom uviesť inštitút zvláštneho konkurzného správcu, ktorého ekvivalent sa v súčasnej insolvenčnej právnej úprave na Slovensku objavuje od roku 2022 pod pojmom špeciálny správca.

1 K POJMU KONKURZ, VYROVNANIE A REŠTRUKTURALIZÁCIA

Insolvenčné právo predstavuje súbor právnych noriem upravujúcich osobitné procesnoprávne a aj hmotnoprávne inštitúty, ktorých cieľom je v konečnom dôsledku priniesť riešenia zlej – nepriaznivej finančnej situácie dlžníka a aspoň pomerné uspokojenie jeho veriteľov. S ohľadom na vývoj právnej úpravy insolvenčného práva na území Slovenska v období od vzniku prvej Československej republiky až do súčasnosti sú ústrednými pojmami insolvenčného práva najmä: konkurz, vyrovanie a reštrukturalizácia. Ide o pojmy, ktoré insolvenčné právo často používa, preto v tejto kapitole dotknuté pojmy zadefinujeme; a to aj s ohľadom na historický vývoj tejto oblasti práva na Slovensku.

1.1 KONKURZ

Pojem konkurz pôvodne pochádza z latinčiny a vyvinul sa z termínu „*concursum creditorum*“, čo znamená, že ide o súbeh veriteľov. Samotnou podstatou spomínaného súbehu veriteľov je súbeh pohľadávok uplatnených veriteľmi voči tomu istému dlžníkovi v konkurze,² a to za účelom ich uspokojenia z konkurznej podstaty. Pri prípravách návrhu zákona č. 64/1931 Sb. z. a n., ktorým bol vydaný konkurzný, vyrovnací a odporovací poriadok sa uvažovalo o použití pojmu „úpadok“, ktorý mal predstavovať ekvivalent pojmu „konkurz“; avšak z dôvodu historicky zaužívaného označenia tohto inštitútu, sa pristúpilo aj naďalej k používaniu pomenovania „konkurz“³. Podľa Steinera, konkurz predstavuje proces, účelom ktorého je dosiahnuť uspokojenie pohľadávok veriteľov voči dlžníkovi tým, že majetok dlžníka sa v konkurznom konaní speňaží a takto získaný výťažok sa použije na úhradu prihlásených pohľadávok, a to za podmienok a spôsobom ustanoveným zákonom.⁴ Pospíšil uvádza, že pod pojmom konkurz sa rozumie speňaženie majetku dlžníka a pomerné uspokojenie veriteľov z výťažku postupom podľa ZKR.⁵

1.2 VYROVNANIE

Pojem vyrovanie bol na území Slovenska upravený okrem iného zákonom č. 64/1931 Sb. z. a n. Sledovalo sa tým úplné nahradenie skôr používaného pojmu „urovnanie“, resp. z českého jazyka „*narovnání*“ v oblasti insolvenčného práva, a to zrejme z dôvodu, aby došlo k odlíšeniu od inštitútu urovnania (*transactio*)⁶, ktorého zmyslom

² ĎURICA. *Základy konkurzného práva*. Banská Bystrica 2009, s. 10.

³ SCHELLEOVÁ et al. *Konkurz a vyrovnání*. Praha 2005, s. 46.

⁴ STEINER. *Konkurz a vyrovanie: systematický výklad*. Bratislava 1994, s. 36.

⁵ POSPÍŠIL et al. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: komentár*. Bratislava 2016, s. 19.

⁶ SCHELLEOVÁ et al. *Konkurz a vyrovnání*. Praha 2005, s. 47.

bolo a je zánik záväzku na zmluvnom základe. Podľa autorov Karla Schelleho a Ilony Schelleovej, vyrovnanie predstavuje alternatívu riešenia zlej finančnej situácie dlžníka vo vzťahu ku konkurzu, pričom zmyslom vyrovnanania bola ponuka dlžníka na čiastočné uspokojenie veriteľov v stanovenom čase.⁷ Išlo o najvhodnejší spôsob, ktorý umožnil čo najlepšie upraviť majetkové pomery insolventného dlžníka voči jeho veriteľom, čo zabezpečilo najvyššiu procesnú ochranu pre veriteľov bez toho, aby v dlžníkovi museli stratiť svojho obchodného partnera, a súčasne dlžníkovi sa zároveň umožnilo jeho ďalšie podnikanie⁸; nedošlo teda k jeho úplnej likvidácii ako pri konkurze. Pojem vyrovnanie sa v oblasti insolvenčného práva na území Slovenska naposledy používal v súvislosti so zákonom č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní (ďalej aj ako „ZKV“), ktorý bol účinný do 31. decembra 2005.

1.3 REŠTRUKTURALIZÁCIA

Reštrukturalizácia je pojem, ktorý sa v právnom poriadku na území Slovenska v súvislosti s insolvenčným právom začal používať účinnosťou ZKR. Podľa povahy ide o tzv. „sanačné konanie“⁹, ktorého účelom je zabrániť, resp. predísť zrušeniu a likvidácii potenciálne životaschopných dlžníkov popri zabezpečení vyššieho uspokojenia veriteľov týchto dlžníkov než v konkurze a potenciálne aj zachovať vzájomné podnikateľské väzby – obchodné vzťahy medzi týmito dlžníkmi a veriteľmi do budúcnosti. Cieľom reštrukturalizácie je postupné uspokojovanie veriteľov pri súčasnom zachovaní aspoň podstatnej časti prevádzky podniku.¹⁰ Reštrukturalizácia podľa ZKR sa aplikovala v prípade splnenia podmienok pri „sanovaní“ dlžníkov, ktorí sa pre zlú finančnú situáciu už nachádzali v úpadku, ale aj pre tých, ktorým ešte len úpadok hrozil. V roku 2022 však došlo na území Slovenska k prijatiu zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorý zaviedol nové inštitúty, a to verejnú a neverejnú preventívnu reštrukturalizáciu za účelom „sanovania“ dlžníkov, ktorým úpadok pre zlú príp. zhoršujúcu sa finančnú situáciu ešte len hrozí; pričom inštitút reštrukturalizácie upravený v ZKR je v dôsledku účinnosti nových reštrukturalizačných inštitútov, inštitútom slúžiacim už len na riešenie úpadku dlžníka. Nové preventívne reštrukturalizačné konania sú svojím účelom v zásade rovnaké ako reštrukturalizácia upravená v ZKR, avšak procesné prostriedky a priebeh týchto konaní sú upravené odlišne. Súčasne je potrebné dodať, že účel pôvodných vyrovnaných konaní bol identický s reštrukturalizačnými, t.j. išlo o dosiahnutie aspoň čiastočného pomerného uspokojenia veriteľov dlžníka pri súčasnom zachovaní – sanovaní dlžníka.

2 INSOLVENČNÉ PRÁVO NA ÚZEMÍ SLOVENSKA PO VZNIKU PRVEJ ČESKOSLOVENSKEJ REPUBLIKY

Prvá Československá republika pri svojom vzniku prevzala právnu úpravu konkurzu a vyrovnanania platnú už v Rakúsko – Uhorsku na podklade zákona č. 11/1918 Sb. z. a n. z 28. októbra 1918.¹¹ Pre české krajiny na uvedenom podklade platilo cisárské nariadenie č. 337/1914 r. z. zavedené počas prvej svetovej vojny, ktorého obsahom bol

⁷ Tamže, s. 297.

⁸ STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 119.

⁹ ĎURICA. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: komentár*. Praha 2021, s. 885 – 886.

¹⁰ PATAKYOVÁ – DURAČINSKÁ. Individuálny vs. spoločný záujem veriteľov v reštrukturalizačnom konaní. In *Právny obzor*, 2018, roč. 101, č. 5, s. 457.

¹¹ VOSKA, ed. *Řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí*. Praha 1926, s. 4.

konkurzný, vyrovnací a odporovací poriadok a na území Slovenska platil konkurzný poriadok čl. XVII/1881 a vyrovnací poriadok vydaný nariadením č. 4070/1915.¹² Konkurzný poriadok uplatňovaný v českých krajinách, t.j. cisárske nariadenie č. 337/1914 r. z. reflektoval na mnoho nedostatkov pôvodného konkurzného poriadku z roku 1869 platného na celom území Rakúska, pričom sa podarilo zreformovať právnu úpravu odporovacieho práva, ďalej po vzore belgického konkurzného práva bol zavedený samostatný vyrovnací poriadok obsahujúci ustanovenia o vyrovnaní mimo konkurz a došlo taktiež k prijatiu novej právnej úpravy trestného práva v súvislosti s konkurzom.¹³ V období od roku 1918 až do roku 1931 ostala právna úprava konkurzu a vyrovnania v Československej republike v zásade nezmenená, až na nepatrné zmeny spôsobené prijatím zákona č. 161/1921 Sb. z. a n. a zákona č. 99/1923 Sb. z. a n. a na podklade vládných nariadení č. 96/1922 Sb. z. a n. a č. 18/1923 Sb. z. a n.¹⁴ Tiež je potrebné doplniť, že tak konkurzný poriadok obsiahnutý v cisárskom nariadení č. 337/1914 r. z., ako aj konkurzný poriadok čl. XVII/1881 obsahovali predpisy o konkurznom odporovacom práve. Naproti tomu však mimokonkurzné odporovacie právo bolo pre české krajiny upravené osobitným odporovacím poriadkom z roku 1914, avšak na území Slovenska ustanovenia o mimokonkurznom odporovacom práve absentovali.¹⁵

Od polovice 20-tych rokov sa v Československu začalo uvažovať o potrebe prijatia nového konkurzného poriadku¹⁶, spoločného pre jeho celé územie. Novému zákonu č. 64/1931 Sb. z. a n., ktorým bol vydaný konkurzný, vyrovnací a odporovací poriadok, poslúžilo ako vzor práve cisárske nariadenie č. 337/1914 r. z. a tiež judikatúra súvisiaca s označeným zákonom, ktorá bola pri spracovaní návrhu zákona čerpaná zo *Sbírky rozhodnutí nejv. stolic soudních republiky Československé* vyhotovenej Dr. Františkom Vážným. V zbierke boli uverejnené súdne rozhodnutia vydané až do roku 1930.¹⁷ Podľa autora Václava Horu, dôvodom pre prijatie nových poriadkov v oblasti insolvenčného práva platného v Československu bola najmä skutočnosť, že veritelia vo vyrovnacích konaniach boli uspokojovaní v priemere približne osem-krát horšie než boli uspokojovaní veritelia v konkurzoch. Nakoľko teda vyvstala potreba zreformovať vyrovnacie právo, prevládali názory, že pre jeho úspešné uplatnenie v praxi je potrebné komplexne zreformovať aj konkurzné právo platné na území Slovenska. Autor Václav Hora v tejto súvislosti uvádza, že základné črty konkurzného a vyrovnacieho práva platného tak pre české krajiny ako aj pre územie Slovenska sú podobné, v určitých oblastiach sú však medzi nimi značné rozdiely. Poukazuje pritom na skutočnosť, že kým na Slovensku sa uplatňuje konkurzné právo z roku 1881, v českých krajinách ide o právo novo upravené v roku 1914; teda medzi právnymi úpravami bolo obdobie viac ako troch desaťročí, ktoré vysvetľovalo mnoho rozdielov v právnej úprave konkurzu v českých krajinách a na Slovensku. Autor Václav Hora v tejto súvislosti uviedol, že v dobe prijatia zákona z roku 1881 bola všeobecne zaužívaná zásada tzv. širokej autonómie konkurzných veriteľov, čo sa neskôr ukázalo ako negatívum napr. v rýchlosti konania a taktiež široká autonómia veriteľov nezaručovala ich vyššie uspokojenie. Naproti tomu, poriadok z roku 1914 uplatňovaný v českých krajinách bol postavený

¹² STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 15.

¹³ SCHELLEOVÁ et al. *Konkurz a vyrovnání*. Praha 2005, s. 74 – 75.

¹⁴ Tamže, s. 75.

¹⁵ HORA, ed. *Řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí*. Praha 1931, s. 1.

¹⁶ SCHELLEOVÁ et al. *Konkurz a vyrovnání*. Praha 2005, s. 76.

¹⁷ HORA, ed. *Řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí*. Praha 1931, (predslov).

na otázke obmedzenia práv veriteľov a posilnenia vplyvu konkurzného súdu, čo sa v praxi dobre osvedčilo^{18,19}

Zákonom č. 64/1931 Sb. z. a n.²⁰, ktorým bol vydaný konkurzný, vyrovnací a odporovací poriadok, zároveň došlo k unifikovaniu insolvenčného práva na celom území Československej republiky²¹, čím došlo k odstráneniu právneho dualizmu v tejto oblasti práva²². Zákon č. 64/1931 Sb. z. a n. bol rozdelený do troch častí, t.j. na konkurzný poriadok, vyrovnací poriadok a odporovací poriadok.

Zákon č. 64/1931 Sb. z. a n. obsahoval definície inštitútov, s ktorými sa môžeme stretnúť aj v súčasnej právnej úprave konkurzu na Slovensku, formulovaných síce častokrát odlišne, avšak čo do ich účelu s rovnakým zmyslom; ako napr. účinky vyhlásenia konkurzu; odporovacie právo; mrhanie majetkom; spriaznené osoby, označené ako osoby blízke; nároky na vylúčenie vecí z konkurznej podstaty; pohľadávky proti podstate; všeobecná a oddelená podstata, označované ako spoločná konkurzná podstata a zvláštna podstata; uspokojovanie prihlásených pohľadávok po zrušení konkurzu. Príslušnými konkurznými súdmi boli krajské súdy. Konkurz bolo možné vyhlásiť na návrh dlžníka a aj na návrh veriteľov; účinky vyhlásenia konkurzu nastávali momentom vyvesenia konkurznej vyhlášky na tabuli konkurzného súdu; okrem iného sa princíp publicity zabezpečoval napr. aj vyvesením vyhlášky na tabuli okresného súdu, v obvode ktorého mal konkurzný komisár sídlo; pokiaľ mal dlžník sídlo v inom okrese, než sídlil konkurzný súd, vyhláška sa vyvesovala aj na tabuli okresného súdu, v ktorého obvode mal dlžník sídlo; ďalej sa výpis z vyhlášky o vyhlásení konkurzu uverejňoval v úradných listoch ustanovených k uverejňovaniu vyhlášok súdov.

Lehota na prihlasovanie pohľadávok sa určovala spravidla na tridsať až šesťdesiat dní od vyhlásenia konkurzu. Konkurzným komisárom bol konkurzným súdom ustanovený samosudca, ktorého úlohou bolo najmä vykonávať dohľad nad činnosťou správcu, riadiť priebeh konkurzného konania a vydávať rozhodnutia, ktoré neboli zákonom určené konkurznému súdu. Za správcu konkurznej podstaty mohla byť vymenovaná akákoľvek bezúhonná, spoľahlivá a odborne spôsobilá osoba, s vylúčením úpadcovi blízkych osôb; podrobné ustanovenia o výbere správcu určovalo samostatné vládne nariadenie. V určitých prípadoch mohol konkurzný súd ustanoviť správcovi zástupcu, ktorý by v prípade potreby zastupoval správcu, pričom práva a povinnosti zástupcu správcu boli rovnaké ako u správcu. Právna úprava z roku 1931 poznala dokonca aj inštitút tzv. zvláštneho resp. „špeciálneho“ správcu, ktorého prideliť konkurzný súd správcovi v prípade potreby, najmä pri správe nehnuteľného majetku, pri správe železničného podniku slúžiaceho verejnej preprave alebo v prípade veľkých priemyselných podnikov. V uvedenej časti sa nám môže právna úprava špeciálnych správcov javiť ako nadčasová, nakoľko ako sme už uviedli v úvode, v roku 2022 bol do právneho poriadku Slovenskej republiky zaradený

¹⁸ „Doba trvání konkursního řízení jest na území mimoslovenském nepoměrně kratší, než na Slovensku a Podkarpatské Rusi. Z konkursů ukončených v roku 1926 rozdělením podstaty, trvalo řízení v Čechách, na Moravě a ve Slezsku do 3 měsíců v 1.2 % případů, do 6 měsíců v dalších 3.9 %, do 1 roku v dalších 23.4 %, do 2 roků v dalších 35.9 %, do 3 roků v 21.1 % a přes tři roky trvalo ve 14.5 % případů. Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi naproti tomu v konkurech ukončených rozdělením podstaty v r. 1926 trvalo řízení přes 3 roky v celých 50 % případů.“ Tamže, s. 6.

¹⁹ Tamže, s. 5 – 6.

²⁰ Cisárské nariadenie č. 337/1914 ř. z. bolo novelizované štyrikrát a neskorší zákon č. 64/1931 Sb. z. a n. bol novelizovaný počas svojej účinnosti jedenkrát. JIRMÁSEK. *Novela insolvenčního zákona – verze 2019 – 1* [online].

²¹ SCHELLEOVÁ et al. *Konkurz a vyrovnání*. Praha 2005, s. 76.

²² STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 15.

novovytvorený inštitút špeciálneho správcu²³, ktorého pôsobnosť je v reštrukturalizačnom konaní, vo verejnej preventívnej reštrukturalizácii, v konaniach voči finančnej inštitúcii a v konkurzných konaniach, pokiaľ obrat alebo majetok úpadcu presiahol desať miliónov eur.

Zákon z roku 1931 ďalej obsahuje úpravu veriteľského výboru, schôdze veriteľov, súpis konkurznej podstaty, prihlasovanie pohľadávok veriteľmi, zisťovanie a popieranie pohľadávok, nútené vyrovnanie²⁴, zrušenie konkurzu pre nedostatok majetku alebo z dôvodu absencie plurality veriteľov. Zákon z roku 1931 zároveň upravoval inštitút tzv. nepatrného konkurzu, ktorého ekvivalent je možné nájsť aj v súčasnej právnej úprave konkurzu na Slovensku v podobe inštitútu malého konkurzu. Právnu úpravou sa nepatrný konkurz významným spôsobom podobá malému konkurzu podľa ZKR v znení účinnom od jeho vyhlásenia až do znenia tohto zákona účinného do 31. decembra 2020. Pri nepatrných konkurzoch sa sledoval účel, ktorým bola rýchlosť a hospodárnosť konania, a to s ohľadom na hodnotu majetku podliehajúceho konkurzu, ktorý by neprevyšoval 50.000 Kč. Rovnako, ako v súčasnej právnej úprave poznáme osobitné konkurzné ustanovenia, napr. v oblasti výkonu trestu prepadnutia majetku konkurzom alebo v oblasti konkurzu prevádzkovateľa prvku kritickej infraštruktúry v znení ZKR účinného do 28. februára 2023; sme sa v zákone z roku 1931 mohli stretnúť s osobitnými ustanoveniami pre konkurz družstiev.

Zákon č. 64/1931 Sb. z. a n. v druhej časti obsahuje podrobnú úpravu vyrovnacieho konania, ktoré predstavovalo tzv. mimokonkurzné vyrovnanie; t.j. odlišné od inštitútu núteného vyrovnania, ktorý tvoril súčasť konkurzného konania. Vyrovnanie malo charakter tzv. „sanačného“ konania a predstavovalo ekvivalent súčasného inštitútu reštrukturalizácie.

Odporovací poriadok obsiahnutý v tretej časti zákona č. 64/1931 Sb. z. a n. obsahuje inštitúty mimokonkurznej odporovateľnosti, pričom úspešne uplatnené odporovacie právo pôsobilo len voči veriteľovi, ktorý odporovacie právo uplatnil. Tento inštitút má svoj ekvivalent v tzv. občianskoprávnej odporovateľnosti, ktorá je dnes v právnom poriadku Slovenskej republiky obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Inštitút konkurznej odporovateľnosti poznal aj zákon č. 64/1931 Sb. z. a n. v ustanovení § 29 a nasl., pričom úspešne uplatnené odporovacie právo v takom prípade pôsobilo voči všetkým konkurzným veriteľom; toto právo mohol uplatniť iba správca.

3 INSOLVENČNÉ PRÁVO NA ÚZEMÍ SLOVENSKA OD ROKU 1948 – OBDOBIE DIREKTÍVNEHO RIADENIA HOSPODÁRSTVA

S ohľadom na skutočnosť, že sa po roku 1948 na území Československa začalo uplatňovať direktívne riadenie hospodárstva, došlo tiež k zmenám v právnej úprave insolvenčného práva. Zákon č. 64/1931 Sb. z. a n. bol v roku 1950 nahradený ustanoveniami § 570 až § 605 Občianskeho súdneho poriadku²⁵, ktorý zaviedol inštitút exekučnej likvidácie. Exekučná likvidácia predstavovala exekučný prostriedok týkajúci sa prípadov, keď insolventný dlžník mal viac veriteľov.²⁶ Po podaní návrhu na exekučnú likvidáciu mal súd povinnosť skúmať predĺženie dlžníka alebo jeho neschopnosť platiť pri súčasnom skúmaní plurality veriteľov. Podstatou exekučnej likvidácie, ktorú nariaďoval exekučný súd, bolo speňažiť všetok majetok dlžníka, s výnimkou toho, ktorý bol z exekúcie vylúčený;

²³ § 20a písm. c), zákon č. 8/2005 Z. z. o správcach a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²⁴ Nútené vyrovnanie bolo upravené aj neskôr v ZKV.

²⁵ Zákon č. 142/1950 Sb. o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok).

²⁶ STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 15.

takýto majetok predstavoval likvidačnú podstatu. Následne dochádzalo k rozdeleniu výťažku medzi všetkých dlžníkových veriteľov, ktorí si včas prihlásili svoje pohľadávky. Označený zákon upravoval tiež osobu a postavenie správcu podstaty a povinnosti dlžníka, ako aj účinky nariadenia likvidácie, popretie uplatnených nárokov veriteľov správcom, postup speňaženia likvidačnej podstaty vrátane rozvrhu výťažku. Právna úprava obsiahnutá v Občianskom súdnom poriadku z roku 1950 tak obsahovala inštitúty svojím účelom a povahou typické pre konkurzné právo, zákonodarca však v uvedenom období upustil od už skôr zaužívanej terminológie označujúcej konkurz a vyrovnanie. V označenom zákone sa s pojmami konkurz a vyrovnanie možno stretnúť v ustanoveniach § 671 a § 672, ktoré tvorili prechodné ustanovenia k novej právnej úprave účinnej od roku 1950. Možno uzavrieť, že konkurzné konanie bolo v období od roku 1950 na území Československa nahradené ekvivalentným konaním, a to exekučnou likvidáciou, pričom nová právna úprava bola značne skrátená a mnoho inštitútov bolo z právnej úpravy vypustených. Naproti tomu skôr upravený inštitút vyrovnania svoj ekvivalent v novej právnej úprave účinnej od roku 1950 nedostal²⁷.

S ohľadom na existenciu v zásade jedného vlastníckeho subjektu výrobných kapacít, ktorým bol štát, sa však konkurz v podmienkach socialistického hospodárskeho systému stal neaplikovateľným.²⁸ Uvedené rovnako platilo aj na neskôr vytvorený inštitút exekučnej likvidácie, ktorý bol v počiatočných obdobiach pretvárania hospodárskeho systému od roku 1948 zatiaľ nevyhnutný. Neskôr, keď podnikanie bolo obmedzené na štátne a družstevné podniky, prejavilo sa to aj v úprave nového Občianskeho súdneho poriadku z roku 1963²⁹, kedy skôr prijaté ustanovenia o exekučnej likvidácii boli úplne nahradené § 352 až § 354 nového Občianskeho súdneho poriadku. Došlo k zavedeniu inštitútu likvidácie majetku pre prípad predĺženia dlžníka, ktorá prebiehala na súde, ktorý ju aj vykonal. Bol upravený aj rozvrh výťažku, ktorý sa realizoval na pojednávaní a pohľadávky boli uspokojované podľa poradia určeného zákonom. Išlo o pomerne stručnú a neúplnú právnu úpravu likvidácie majetku, ku ktorej došlo najmä z dôvodu potreby zabezpečiť vzájomnosť v dotknutej oblasti právnej úpravy voči cudzine³⁰, skôr než z dôvodu potreby hospodárstva krajiny. V súdnej praxi aj s ohľadom na vtedajší ekonomický vývoj bolo navyše ich uplatnenie nepatrné.³¹

Od roku 1987 začalo na podklade analýz československej ekonomiky dochádzať v krajine k zavádzaniu opatrení nového ekonomického mechanizmu, podľa ktorého malo dôjsť k posilneniu právomoci podnikov a ich samofinancovaniu cestou zavedenia povinnosti hradiť svoje výdavky zo svojich príjmov. Na uvedené opatrenia nadväzovala právna úprava zákona č. 88/1988 Zb. o štátnom podniku, ktorá obsahovala ustanovenia, že štát nezodpovedá za záväzky podnikov a podnik nezodpovedá za záväzky štátu. V praxi však v prípade, ak sa podnik dostal do úpadku, nemohlo dôjsť v dôsledku absencie právnej úpravy ku konkurzu; uvedenú situáciu bolo možné riešiť len na podklade rozhodnutia príslušného orgánu, a to jeho zrušením, rozdelením alebo pripojením k inému podniku. S ohľadom na uvedené, ako aj následné politické a ekonomické zmeny v krajine v období po novembri 1989, došlo aj na území Slovenska k návratu k insolvenčnému právu, a to prostredníctvom ZKV.³²

²⁷ Tak inštitút núteného vyrovnania, ako ani inštitút mimokonkurzného vyrovnania. STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 16.

²⁸ SCHELLEOVÁ et al. *Konkurz a vyrovnání*. Praha 2005, s. 78.

²⁹ STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 15 – 16.

³⁰ ZOULÍK. *Zákon o konkursu a vyrovnání: komentář*. Praha 1992, s. 10.

³¹ STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 16.

³² SCHELLEOVÁ et al. *Konkurz a vyrovnání*. Praha 2005, s. 78 – 79.

4 INSOLVENČNÉ PRÁVO NA ÚZEMÍ SLOVENSKA OD ROKU 1991 – ÉRA ZÁKONA O KONKURZE A VYROVNANÍ

V súvislosti s prechodom na trhové hospodárstvo a z dôvodu súvisiacej potreby ochrany hospodárskych subjektov došlo v Českej a Slovenskej Federatívnej republike v roku 1991 k prijatiu zákona č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní. Legislatívnou predlohou tomuto zákonu bol svojím obsahom, štruktúrou a inštitútmi moderne spracovaný pôvodne platný zákon č. 64/1931 Sb. z. a n. Dôvodom použitia pôvodného zákona z roku 1931 pri spracovaní nového insolvenčného predpisu boli aj skúsenosti s jeho predošlou aplikáciou a vtedajšia judikatúra, ktoré boli nápomocné pri vysporiadavaní sa s problematickými otázkami, ale tiež možnosť komparatívneho skúmania s vtedy aktuálnymi zákonmi iných krajín s trhovým hospodárstvom, napr. s anglickým *Insolvency Act* z roku 1986, americkým *Bankruptcy Code* z roku 1983 a inými; a tiež možnosť komparatívneho skúmania so zahraničnou insolvenčnou literatúrou.³³

Nová právna úprava kolektívneho uspokojenia veriteľov bola na rozdiel od právnej úpravy z obdobia po roku 1950 riešená osobitným zákonom, nie ako súčasť civilného procesného predpisu. ZKV sa stal účinným od 1. októbra 1991. Zo zákona č. 64/1931 Sb. z. a n. však do nového právneho poriadku nebola prebratá osobitná časť týkajúca sa odporovacieho práva; odporovacie právo bolo obsiahnuté v ust. § 42a Občianskeho zákonníka, ktoré bolo čiastočne zakotvené aj v § 15 a § 16 nového ZKV. Z pôvodnej právnej úpravy z roku 1931 sa nepoužil napr. ani inštitút tzv. konkurzného komisára.³⁴ Insolvenčný zákon z roku 1991 však upravoval inštitúty slúžiace riešeniu úpadku dlžníka a ochrane veriteľov, a to prostriedkami konkurzu, vrátane núteného vyrovnania a ďalej tiež prostredníctvom súdneho mimokonkurzného vyrovnania.

ZKV bol priebežne novelizovaný, pričom počiatočné zmeny zákona sa sústredili na vysporiadanie sa s otázkou tzv. „odloženej“ účinnosti zákona a jej predlžovania, a to ohľadom nemožnosti vyhlásiť konkurz súdom na majetok dlžníka pre jeho platobnú neschopnosť.³⁵ Neskoršia novelizácia zaviedla do zákona nový inštitút dohodovania, ktoré predstavovalo akési časové moratórium po podaní návrhu na vyhlásenie konkurzu alebo po podaní návrhu na povolenie vyrovnania, počas ktorého sa mali možnosť dlžník s veriteľmi mimosúdne dohodnúť, a pokiaľ boli splnené podmienky, mohlo následne dôjsť k usporiadaniu vzťahov medzi označenými subjektmi bez potreby uskutočniť konkurzné alebo vyrovnacie konanie.³⁶ Dohodovacie konanie vytváralo podmienky pre reorganizáciu, revitalizáciu a reštrukturalizáciu dlžníkov.³⁷ Novelizáciou účinnou v roku 1998 došlo následne k vypusteniu inštitútu obligatórneho dohodovania.

Ďalšie novelizácie zákona o konkurze a vyrovnaní smerovali k zefektívneniu konkurzného a vyrovnacieho konania, posilneniu procesného postavenia veriteľov, komplexnej úprave dražby a iných spôsobov speňažovania, zmenám v postupoch konkurzných správcoch pri realizácii podnikania dlžníkov počas konkurzu a snahe o ekonomické zefektívnenie a spriechodnenie vyrovnacieho konania.³⁸

³³ STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 16.

³⁴ Tamže, s. 17.

³⁵ § 67, zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní a zákon č. 471/1992 Zb. o dočasnom obmedzení postupu podľa zákona o konkurze a vyrovnaní.

³⁶ STEINER – MAZÁK. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava 1997, s. 25.

³⁷ KOVARČÍK – KOVÁČ. *Konkurz a vyrovnanie: komentár*. Šamorín 2000, s. 7.

³⁸ Tamže.

ZKV sa po vzniku samostatnej Českej a Slovenskej republiky uplatňoval súbežne v oboch krajinách, jeho ďalší vývoj bol už však oddelený. V Slovenskej republike bol tento zákon účinný do 31. decembra 2005, s účinnosťou od 1. januára 2006 bol nahradený ZKR. V prípade Českej republiky bol ZKV účinný do 31. decembra 2007 a s účinnosťou od 1. januára 2008 bol nahradený zákonom č. 182/2006 Sb. o úpadku a spôsoboch jeho riešenia (insolvenčný zákon).

5 MODERNÉ INSOLVENČNÉ PRÁVO NA ÚZEMÍ SLOVENSKA – ÉRA ZÁKONA O KONKURZE A REŠTRUKTURALIZÁCII, PREVENTÍVNYCH KONANÍ A INSOLVENČNÉHO PRÁVA EURÓPSKEJ ÚNIE

S účinnosťou od 1. januára 2006 sa na Slovensku v oblasti konkurzného práva začal uplatňovať ZKR. Ako vyplýva z dôvodovej správy k vládnomu návrhu ZKR, dovtedajšia právna úprava konkurzného práva obsiahnutá v ZKV, upravujúca usporiadanie majetkových pomerov dlžníka v úpadku, bola značne nevyhovujúca. V praxi pretrvával stav nespokojnosti s jestvujúcimi koncepčnými riešeniami, štruktúrou, zrozumiteľnosťou a tiež koherentnosťou konkurznej legislatívy, ktorý v spoločnosti vyvolal potrebu úplne novej právnej úpravy. Cieľom novej právnej úpravy bolo zamedzenie straty hodnoty majetku úpadcu v období bezprostredne pred začatím konania a tiež aj počas konania; zrýchlenie konania a prijatie opatrení, ktoré stimulujú dotknuté strany urýchlene konať a v konaní postupovať pro-aktívne; zvýšenie zodpovednosti všetkých zúčastnených subjektov v konaní, najmä správcov a zavedenie medzinárodného práva súkromného a procesného v oblasti konkurzu.³⁹ Podľa Lucie Žitňanskej bolo cieľom novej právnej úpravy obsiahnutej v prijatom ZKR vytvoriť právne prostredie, ktoré na jednej strane malo motivovať dlžníkov predchádzať úpadku, prípadne riešiť hroziaci úpadok reštrukturalizáciou a na strane druhej zabezpečiť pružné konkurzné konanie a vysokú mieru uspokojenia pohľadávok veriteľov, najmä zabezpečených veriteľov, ak by stav úpadku nastal.⁴⁰

ZKR sa v priebehu svojej existencie neustále vyvíja, je pomerne často novelizovaný; buď to v súvislosti so zmenami iných právnych predpisov dochádza k zosúladeniu používanej terminológie a niektorých inštitútov alebo je novelizácia vyvolaná potrebou transpozície práva Európskej únie do národného právneho poriadku, no pomerne často zákonodarca zmenou zákona reaguje na aktuálne aplikačné problémy a nedostatky ZKR, prípadne realizuje zásadnejšie novelizácie smerujúce k zefektívneniu existujúcich inštitútov. Zásadné novelizácie ZKR boli uskutočnené najmä s účinnosťou v rokoch 2012 - 2013, 2017, 2021 - 2023. S účinnosťou ZKR v rokoch 2012 - 2013 došlo k zásadnému precizovaniu ustanovení ZKR týkajúcich sa definície predĺženia a platobnej neschopnosti; došlo k prepracovaniu zodpovednosti štatutárnych orgánov za porušenie povinnosti včas podať návrh na vyhlásenie konkurzu⁴¹, významným spôsobom došlo k zmene právnej úpravy procesu prihlasovania pohľadávok a k zefektívneniu konkurzného konania na konkurznom súde. Rok 2017 znamenal pre oblasť insolventných dlžníkov - fyzických osôb podstatný odklon od tradičného inštitútu konkurzu a na to nadväzujúceho inštitútu oddĺženia. Bola prijatá koncepcia, podľa ktorej je takýto dlžník oddĺžený momentom vyhlásenia konkurzu, nie ako podľa dovtedy platnej právnej úpravy, až po splnení skúšobného trojročného obdobia, ktoré nasledovalo po zrušení konkurzu. Touto zmenou zákonodarca

³⁹ Dôvodová správa (všeobecná a osobitná časť) k vládnomu návrhu zákona o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, parlamentná tlač 835, s. 1 – 2 [online].

⁴⁰ ŽITŇANSKÁ. Odborný posudok. In POSPÍŠIL, ed. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii s komentárom*. Žilina 2005, s. 2.

⁴¹ POSPÍŠIL et al. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: komentár*. Bratislava 2012, s. 46.

sledoval cieľ, ktorým bola snaha o významné odbremenenie exekučných súdov od enormného počtu neperspektívnych exekučných konaní, zabezpečenie primeraných podmienok pre „nový štart“ dlžníkov – fyzických osôb a zvýšenie výberu daní a odvodov v dôsledku predpokladu, že po oddlžení sa mnoho z dlžníkov zamestná alebo svoje zamestnanie „zlegalizuje“. Roky 2021 – 2023 znamenali pre rozvoj insolvenčného práva na Slovensku výzvu v otázke zefektívnenia inštitútu malého konkurzu, určeného pre právnické osoby, ktorý je svojím konceptom podobný práve právnej úprave konkurzov fyzických osôb od roku 2017, resp. z tejto právnej úpravy vychádza, a jeho cieľom je priniesť v menej komplikovaných situáciách veľmi rýchle, lacné a podľa okolností aj efektívne konkurzné konanie. V dôsledku transpozície insolvenčného práva Európskej únie došlo v roku 2022 k zmene v právnej úprave reštrukturalizácie a precizovaniu preventívnych sanačných konaní vytvorením nových inštitútov verejnej a neverejnej preventívnej reštrukturalizácie, a to prostredníctvom samostatného zákona č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.⁴² Základným cieľom tohto zákona je poskytnúť dlžníkom dostatočný časový priestor na účinnú, rýchlu a transparentnú preventívnu reštrukturalizáciu v počiatočnom štádiu, t.j. v čase ešte len hroziaceho úpadku, čím by sa malo zabrániť úpadku dlžníka a jeho následnému riešeniu niektorým z insolvenčných konaní.⁴³ Popri uvedenej potrebe transpozície došlo v roku 2022 tiež aj k zavedeniu už spomínaného inštitútu špeciálneho správcu, ktorého úlohou je vykonávať činnosť v reštrukturalizáciách, ako aj v konkurzoch s vyššími majetkovými hodnotami. Napokon rok 2023 priniesol veľkú zmenu v otázke aplikovania zásady publicity v insolvenčných konaniach na Slovensku, a to legislatívnym vytvorením a zadefinovaním budúcej elektronickej platformy označenej ako „Insolvenčný register“, ktorý v znení novely ZKR účinnej od roku 2025 v celom rozsahu nahradí používanie Obchodného vestníka a súčasnej elektronickej platformy Register úpadcov, čím sa sleduje zefektívnenie používania elektronických služieb, informovanosti veriteľov a iných subjektov insolvenčných konaní, administratívne odbremenenie správcov, prepojenie a plná kompatibilita systému s ostatnými elektronickými službami štátu a ucelený zber údajov o insolvenčných konaniach, ktoré budú môcť byť v celom svojom rozsahu automatizovane spracovávané na úrovni Slovenskej republiky pre potreby národných štatistík a na úrovni Európskej únie pre potreby únieových štatistík. Insolvenčný register bude predstavovať register, v ktorom sa budú zverejňovať údaje komplexne, a to z predinsolvenčných, likvidačných ako aj insolvenčných konaní prebiehajúcich na Slovensku.⁴⁴

V súvislosti s vyššie označenými predpismi uplatňovanými v oblasti insolvenčného práva na Slovensku dnes, je tiež potrebné dodať, že celkový charakter insolvenčných konaní dotvára a ovplyvňuje aj právo Európskej únie, obzvlášť insolvenčné právo Európskej únie; a to prostredníctvom predpisov, ktoré je potrebné transponovať do právnych poriadkov jednotlivých členských štátov, t.j. prostredníctvom smerníc, ale tiež aj prostredníctvom predpisov, ktoré sa v členských štátoch uplatňujú priamo, teda prostredníctvom nariadení. Pôvodne sa uplatňovalo aj na Slovensku Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní, ktoré s účinnosťou od roku 2017 bolo

⁴² DOLNÝ – CUKEROVÁ. Preventive restructuring framework in the slovak legal order: 10. kapitola. In *Evolution of Private Law: new directions*. Katovice 2023, s. 133.

⁴³ DOLNÝ. Dopady novej insolvenčnej regulácie na postavenie veriteľov pri verejnej preventívnej reštrukturalizácii. In *Zásahy verejnej moci do podnikania a obchodovania: pocta profesorovi Jánovi Husárovi*. Košice 2022, s. 52 – 53.

⁴⁴ SUDZINA. Právna úprava konkurzného konania v Slovenskej republike po zmenách vykonaných zákonom č. 309/2023 Z. z. In *Acta Iuridica Resoviensia*. 2023, roč. 43, č. 4, s. 128.

nahradené novým nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní.

ZÁVER

Prostredníctvom príspevku sme mali možnosť prejsť viac ako storočným vývojom insolvenčného práva na území dnešného Slovenska, poukázali sme na inštitúty likvidačné, ako aj sanačné; vrátane špecifických inštitútov, ktoré vznikali pre potreby riešenia problémov konkrétnej doby. Samotný účel insolvenčného práva, ktorý poznáme dnes, je identický ako bol napr. aj v období prvej Československej republiky. Prvoradým účelom je ochrana hospodárstva krajiny, na ktorý bezprostredne nadväzuje ochrana práv a právom chránených záujmov veriteľov, ale tiež aj dlžníkov.

Vývoj insolvenčného práva, aj toho slovenského, neustále napreduje, je ovplyvňovaný ekonomickými, hospodárskymi a politickými aspektmi. V súčasnej dobe je ovplyvnený tiež rýchlo pretvárajúcou sa elektronizáciou, väčšou globalizáciou trhov, rôznymi lokálnymi, teritoriálnymi či svetovými krízami, ale aj členstvom v Európskej únii. Na slovenské insolvenčné právo pôsobí mnoho cezhraničných faktorov, vrátane rôznych zahraničných právnych úprav a tlaku na čím rozsiahlejšie zbližovanie právnych poriadkov, najmä členských štátov Európskej únie.

V otázke ďalšieho vývoja insolvenčného práva na Slovensku možno práve s ohľadom na návrh smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa harmonizujú určité aspekty insolvenčného práva; o ktorom v súčasnej dobe prebieha legislatívny proces v Európskej únii, *pro futuro* predvídať napr. zavedenie tzv. *pre-pack* postupov. Zmyslom tohto inštitútu je, že podnik dlžníka alebo jeho časť sa predá s predpokladom nepretržitého pokračovania v činnosti, a to na základe zmluvy, ktorá by bola dohodnutá pred začatím insolvenčného konania pod dohľadom správcu vymenovaného súdom a po uzatvorení ktorej by nasledovalo už len krátke insolvenčné konanie, počas ktorého by sa vopred dohodnutý predaj formálne povolil a vykonal.⁴⁵ Označený inštitút už dnes pozná napr. poľské insolvenčné právo. Napokon v otázke elektronizácie insolvenčného práva na Slovensku možno očakávať aj využitie umelej inteligencie.

ZOZNAM POUŽITÝCH PRAMEŇOV A LITERATÚRY

DOLNÝ, Jaroslav – CUKEROVÁ, Dominika. Preventive restructuring framework in the slovak legal order: 10. kapitola. In *Evolution of Private Law: new directions*. Katovice: Ius Publicum, 2023, s. 131 – 144.

DOLNÝ, Jaroslav. Dopady novej insolvenčnej regulácie na postavenie veriteľov pri verejnej preventívnej reštrukturalizácii. In *Zásahy verejnej moci do podnikania a obchodovania: Pocta profesorovi Jánovi Husárovi*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2022, s. 52 – 57.

Dôvodová správa (všeobecná a osobitná časť) k vládne návrhu zákona o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov, parlamentná tlač 835 [online]. Dostupné na: <<https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=188897>> [cit. 2024-11-15].

ĐURICA, Milan. *Základy konkurzného práva*. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2009.

ĐURICA, Milan. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: komentár*. Praha: C. H. Beck, 2021.

⁴⁵ Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa harmonizujú určité aspekty insolvenčného práva, s. 4, poznámka pod čiarou č. 13.

- HORA, Václav, ed. *Řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí*. Praha: Nákladem „Československého Kompasu“ tisk. a vyd. akc. spol. 1931.
- JIRMÁSEK, Tomáš. *Novela insolvenčního zákona – verze 2019 – 1*. [online]. Dostupné na: <<https://www.insolvencnizona.cz/clanky/novela-insolvenčního-zákona-verze-2019-1>> [cit. 2024-11-15].
- KOVARČÍK, Ján – KOVÁČ, Róbert. *Konkurz a vyrovnanie: komentár*. Šamorín: Heuréka, 2000.
- Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (prepracované znenie).
- Nariadenie Rady (ES) č. 1346/2000 z 29. mája 2000 o konkurznom konaní.
- Návrh Smernice Európskeho parlamentu a Rady, ktorou sa harmonizujú určité aspekty insolvenčného práva.
- PATAKYOVÁ, Mária – DURAČINSKÁ, Jana. Individuálny vs. spoločný záujem veriteľov v reštrukturalizačnom konaní. In *Právny obzor*, 2018, roč. 101, č. 5, s. 455 – 474.
- POSPÍŠIL, Branislav et al. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: komentár*. Bratislava: Iura Edition, 2012.
- POSPÍŠIL, Branislav et al. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii: komentár*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2016.
- SCHELLEOVÁ, Ilona et al. *Konkurz a vyrovnání*. Praha: Eurolex Bohemia, 2005.
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcoch preventívnej reštrukturalizácie, o oddĺžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddľžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčnom konaní).
- STEINER, Vilém – MAZÁK, Ján. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. Bratislava: Iura Edition, spol. s r. o., 1997.
- STEINER, Vilém. *Konkurz a vyrovnanie: systematický výklad*. 1. vydanie. Bratislava: Iura Edition, spol. s r. o., 1994.
- SUDZINA, Milan. Právna úprava konkurzného konania v Slovenskej republike po zmenách vykonaných zákonom č. 309/2023 Z. z. In *Acta Iuridica Resoviensia*, 2023, roč. 43, č. 4, s. 128 – 142.
- VOSKA, Jaroslav, ed. *Řády konkursní, vyrovnací a odpůrčí*. Praha: Nákladem „Československého Kompasu“ tisk. a vyd. akc. spol. 1926.
- Zákon č. 64/1931 Sb. z. a n., ktorým sa vydáva konkurzný, vyrovnací a odporovací poriadok.
- Zákon č. 142/1950 Sb. o konaní v občianskych právnych veciach (občiansky súdny poriadok).
- Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok.
- Zákon č. 328/1991 Zb. o konkurze a vyrovnaní.
- Zákon č. 471/1992 Zb. o dočasnom obmedzení postupu podľa zákona o konkurze a vyrovnaní.
- Zákon č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 8/2005 Z. z. o správcoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- Zákon č. 111/2022 Z. z. o riešení hroziaceho úpadku a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
- ZOULÍK, František. *Zákon o konkursu a vyrovnání, Komentář*. Praha: SEVT, 1992.
- ŽITŇANSKÁ, Lucia. Odborný posudok. In POSPÍŠIL, Branislav. *Zákon o konkurze a reštrukturalizácii s komentárom*. Žilina: Eurokódex, 2005.